

Νιόβη Λύρη

Η κούκλα και το άλογο

(διήγημα)

Tην παραμονή των Χριστουγέννων του 2025 οι καλεσμένοι της Χρυσής Κορρέ στο *Τσάπλιν κλαμπ* του Μαγχάταν δεν γιόρταζαν ακριβώς την *Έλευση του Θεανθρώπου*. Η γιορτή, στα πλαίσια και της *άμβλυνσης των πολιτισμικών διαφορών*, είχε χάσει πια σχεδόν το θρησκευτικό της νόημα και εκφραζόταν κυρίως με παραμύθια - συμπιλήματα από ποικίλες παραδόσεις. Ούτε όμως και την έλευση του νέου χρόνου ετοιμάζονταν να γιορτάσουν τόσο, μια και, ως προς αυτό, σημαντικότερο ήταν το ειρηνικό για την ώρα τέλος του παλιού. Η κρίση Κίνας-Ταϊβάν και το αμφίσημο παιχνίδι της Ιαπωνίας είχαν, εκτός των άλλων, στερήσει κάθε μαγεία από τα ευφάνταστα γκέιμς με εξωγήινους, δημοφιλέστατα έως πριν λίγα χρόνια, αφού κάθε παιδάκι και στις δυο ακτές του Ειρηνικού γνώριζε τώρα πως «εξωγήινοι» δεν ήταν παρά οι αιμοδιψείς κάτοικοι της άλλης ακτής. Εξαιτίας της ίδιας γνώσης, μαζί και με το μόνιμο πανικό από το παρά λίγο, πριν πέντε χρόνια, χτύπημα πυρηνικής τρομοκρατίας, τα μέτρα ασφαλείας στο *Τσάπλιν κλαμπ*, εκείνη την ξεχωριστή, γαλαζοφώτιστη νύχτα, ήταν, για να το πούμε ελληνικά, *δρακόντεια*. Εξαιτίας επίσης της ίδιας αυτής γνώσης η Χρυσή Κορρέ, η λαμπερή Ελ-

ληνίδα σχεδιάστρια μόδας και σκηνογράφος του Χόλιγουντ είχε μπει στο στόχαστρο των «ειδικών». Παρόλο που μόνο δόξα και χρήμα έφερνε στα σαλόνια της νεοϋορκέζικης μόδας, ο φάκελός της στις υπηρεσίες ασφαλείας ήταν αντικείμενο διαρκούς μελέτης. Κάθε της επικοινωνία ελεγχόταν προσεκτικά και τα Μέσα δεν ήταν πια φιλικά μαζί της. Το ποτήρι είχε ξεχειλίσει όταν, λίγες μόλις μέρες μετά το τελευταίο επεισόδιο του Ψυχρού Πολέμου, η Ελληνίδα αποκάλυψε συνεργασία αστέρα της ροκ που διατηρούσε ίδρυμα για κακοποιημένα παιδιά, με βιομηχανία χημικών όπλων που εξασφάλιζε πειραματόζωα από τους τροφίμους του ιδρύματος. Τέλος, εξαιτίας όλων των παραπάνω, ο φρουρός ασφαλείας στην είσοδο του *Τσάπλιν κλαμπ* ετοιμάστηκε, σε μια διαδικασία ρουτίνας, να ζητήσει από τη γριά κυρία, που ανέβηκε αργά τη βελούδινη σκάλα και στάθηκε μπροστά του, να αφαιρέσει τα άσπρα γάντια της. Αλλά κάτι στο βλέμμα της, σαν ασημένια λάμψη από σφαίρα υπερκόσμια, τον έκανε να στραφεί στον επόμενο καλεσμένο, παίρνοντας μόνο απαλά την κάρτα πρόσκλησης από τα γαντοφορεμένα δάχτυλα της γριάς.

Η αίθουσα χορού στο *Τσάπλιν κλαμπ* είχε διαμορφωθεί κατά ένα τμήμα της σε πασαρέλα, για το γκαλά προς τιμήν της Χρυσής Κορρέ. Λείζερ και οπτικές ίνες, μαζί με βεγγαλικά από τη χώρα του Μεγάλου Αντιπάλου, φώτιζαν τη νύχτα μέσα κι έ-

ξω. Όσοι δεν λικνίζονταν στους χριστουγεννιάτικους ρυθμούς κάθονταν φλυαρώντας ή πίνοντας, καθώς πλησίαζε η ώρα για το χαιρετισμό από μέρους της Ελληνίδας. Η γριά κυρία με τα άσπρα γάντια παρακολουθούσε με το απόμακρο ενδιαφέρον των ογδόντα χρόνων της, ικανοποιημένη που εξασφάλισε την πρόσκληση και αδημονώντας να διαλέξει από τα μοντέλα της Κορρέ το δώρο της για τη φιλάρεσκη μα άξια εγγονή μιας φίλης της. Η ίδια δεν είχε απογόνους, πράγμα που τέτοιες μέρες τη γέμιζε με διφορούμενα συναισθήματα.

Η μουσική σταμάτησε, τα λείζερ σάρωσαν βλέμματα, λαιμούς και βελούδα. Ο παρουσιαστής πήρε το μικρόφωνο κι ανάγγειλε με κάποιο λογοπαίγνιο πως έφτασε η ώρα. Μετά η Χρυσή Κορρέ αναδύθηκε μέσα σε κύμα χειροκροτημάτων από όρθιους θαμώνες με βλέμματα καρφωμένα μπροστά. Η ντίβα της μόδας, ντυμένη απλά κι ολόλευκα, με τα κοντά ξανθά μαλλιά και τα περίτεχνα, αποκλειστικά σχεδιασμένα κοσμήματα που υπογράμμιζαν το ελληνικό της όνομα – *Χρυσή* - καρφώθηκε με τη σειρά της στη σκηνή, σαν άγαλμα που περιμένει να πάψουν οι θνητοί για να ζωντανέψει.

Αλλά ζωντάνεψε πριν πάψουν και με απρόβλεπτο τρόπο. Το διάσημο πρόσωπο χαλάρωσε για μια στιγμή, το στόμα ετοιμάστηκε να μιλήσει κι έπειτα η σχεδιάστρια πήρε μια έκφραση βαθιάς, γνήσιας έκπληξης, το σώμα της συσπάστηκε κι απέμεινε να

κοιτάζει. Τη γριά κυρία με τα άσπρα γάντια, στη μέση των μπροστινών καθισμάτων.

Το ευαίσθητο μικρόφωνο συνέλαβε κάτι σαν γρήγορη, διψασμένη ανάσα. Έπειτα τα μάγια λύθηκαν και η Χρυσή Κορρέ, με φωνή αρκετά αλλαγμένη από τη γνωστή, άρχισε να εκφωνεί το χαιρετισμό της.

Κανείς από τους παρευρισκόμενους σ' εκείνο το πάρτι της παραμονής Χριστουγέννων, ούτε καν η κυρία με τα γάντια, δεν θα μπορούσε εκείνη τη στιγμή να ξέρει και να πει τι είδε η Χρυσή Κορρέ από τη σκηνή του *Τσάπλιν κλαμπ*, και πολύ περισσότερο τι θυμήθηκε. Γι αυτό θα πρέπει να το πούμε εμείς. Είχαν περάσει λοιπόν ακριβώς είκοσι χρόνια και μια μέρα, από τότε που τα πράγματα έγιναν περίπου έτσι:

Προπαραμονή Χριστουγέννων του 2005 στην Αθήνα έβρεχε. Οι γλιστεροί δρόμοι έφεραν λιγότερα από συνήθως παιδιά ως την πόρτα του Νυχτερινού, που άλλωστε εκείνο το βράδυ δεν θα δούλευε κανονικά. «Για τα Χρόνια Πολλά», είχε πει ο διευθυντής. Στην πραγματικότητα ήρθαν μόνο όσοι μαθητές είχαν τόσες απουσίες που δεν τους έπαιρνε για άλλες. Έτσι η ηλικιωμένη φιλόλογος που επέμενε μια τέτοια μέρα να κάνει μάθημα, όχι γιατί είχε παιδαγωγικό κέφι αλλά γιατί ένιωθε άβολα στις «ελεύθερες» συζητήσεις με τα παιδιά (όπως εξάλλου και με τους μεγάλους), μπήκε στην κρύα τάξη κου-

κουλωμένη το βαρύ παλτό και με τα χέρια χωμένα σε δερμάτινα γάντια για να αντιμετωπίσει την αφρόκρεμα της Γ΄ Πληροφορικής. Πρώτον Χρυσούλα, που έτσι κι αλλιώς θα έμενε από απουσίες αν οι αρμόδιοι δεν έκαναν και φέτος τα μαγειρέματά τους. Όλοι γνώριζαν την περίπτωση. Παιδί κακοποιημένο από τον πατέρα, ανεξέλεγκτο χρήστη ουσιών και μανιακό που μπήκε για λίγο φυλακή και μετά, για χρόνια, ψυχιατρείο. Δεύτερον Μίμης ο Μοϊκανός, που ουδεμία σχέση με «Μοϊκανό» είχε. Στο κεφάλι έφερνε στα ψιλοκουρεμένα παιδιά της κατοχής, στο πρόσωπο σε σημαδεμένο από ευλογία και στο σώμα σε ακατέργαστο όγκο που χρησίμευε κυρίως ως κρεμάστρα για αναπτήρες, κλειδιά, κινητά και αλυσίδες. Τρίτον Άντι που δούλευε τρεις δουλειές, πρωί βοηθός σε οικοδομή, ευκαιριακά σε φωτεινές ταμπέλες και το βράδυ, μετά το σχολείο, σε σουβλατζίδικο συμπατριώτη του (Αλβανού) «για να βγάλει υποχρέωση». Στο σχολείο έκανε τα τηλεφωνήματά του και μετά συνήθως κοιμόταν πάνω στο θρανίο. Τέταρτον Φιόνα, συμπατριώτισσα του Άντι, ελληνιστί Κωνσταντίνα. Έφερνε στην Αλίκη Βουγιουκλάκη νεαρή, φορούσε τζιν σορτσάκι πάνω από μαύρο καλσόν (στο καταχείμωνο) και μιλούσε άπταιστα χαδιάρικα ελληνικά και ακόμη πιο άπταιστα τσαμπουκαλίδικα αλβανικά, με τα οποία κατά καιρούς τα έχωνε σε διάφορους από τηλεφώνου. Δυο τρεις άλλοι ακόμα, λιγότερο αξιοπρόσεκτοι, μέσα στην τάξη, ενώ έξω από αυτήν, διακρινόμενες

από τη χαλασμένη πόρτα, παρέες που χασομερούσαν με διάφορες δικαιολογίες μέχρι να χτυπήσει το κουδούνι.

Πριν καθίσει, η καθηγήτρια πλησίασε το παράθυρο. Έξω η βροχή ασήμιζε στο φως του μοναδικού προβολέα. Χλομός Αγιοβασίλης κρεμόταν σε μια πόρτα, λαμπιόνια αναβόσβηναν σε ερημική γωνιά της αυλής και δυο τρία άλλα φτηνά στολίδια κοσμούσαν το σκοτεινό, παγωμένο κτίριο. Η γυναίκα σκούπισε το υγραμένο από το τζάμι γάντι της στο παλτό και στράφηκε προς την τάξη. Τα μάτια της ζώηρεψαν: Χρυσούλα πάλι, τελευταίο θρανίο. Η μητέρα είχε τώρα κάποιον άλλον, το παιδί μπλεγμένο με χασίσια και χάπια. Φρύδια και στόμα τρυπημένο, τζάκετ που θύμιζε σέβεντις και μια τεράστια τσάντα πλάτης που περιείχε ολόκληρες αλλαξιές, γιατί συχνά δεν κοιμόταν στο σπίτι της.

Με τη σειρά της η Χρυσούλα την κοίταξε, ξέροντας πως ξέρει μέχρι εκεί που ξέρει. Όχι τα παραπάνω, όχι ότι σήμερα το αδερφάκι της στο δημοτικό έκλεψε το συμμαθητή του και η δασκάλα κάλεσε τη μητέρα τους στο σχολείο. Όχι ότι «αυτός», που βγήκε από το τρελάδικο, ήταν πάλι απειλητικός, ούτε ότι ο καινούργιος, ο «πατριός», την πίεζε να σταματήσει να σουλατσάρει τα βράδια (εννοώντας τις παρέες αλλά και το σχολείο) και να πάει να βοηθήσει στο μαγαζί. Πάνω από όλα, όχι ότι απόψε έπρεπε να δώσει τα χάπια στο Μοϊκανό για να πάρει μαύρη.

Μισούσε αυτή την καθηγήτρια, από τότε που της είχε πει «Χρυσούλα, σχεδιάζεις ωραία». Έκαναν μάθημα κι η Χρυσούλα είχε μια κόλλα (λευκή) από διαγώνισμα διορθωμένο και ζωγράφιζε επάνω της με το στυλό γυναίκες. Νόμιζε ότι θα τη μάλωνε καθώς πλησίασε αλλά εκείνη είδε τα σκίτσα προσεκτικά και είπε αυτό. Από τότε τη μίσησε. Σχεδιάζε ωραία; Πώς τολμούσε; Και...μα τι στο διάτανο κάνει τώρα, η πυροβολημένη;

Η φιλόλογος είχε μόλις βγάλει από την τσάντα της δυο χοντρά χριστουγεννιάτικα κεριά. «Μίμη, αναπτήρα, Άντι το φως. Μόνο το ένα». Στο ημίφως, που παραδόξως ξύπνησε τα ναρκωμένα παιδιά, κάθισε ανάμεσα στις δυο μικρές φλόγες, κοίταξε τη Φίονα - Κωνσταντίνα που έκλεισε μηχανικά το τηλέφωνο, ύψωσε ελαφρά το γαντοφορεμένο χέρι και είπε: «Μια φορά κι έναν καιρό...»

Μια φορά κι έναν καιρό, στην αρχή των πραγμάτων, ζούσε μια γυναίκα στο βουνό που υψώνεται πάνω από τον κόσμο. Ήταν μόνη της και πολύ λυπημένη, γιατί στη μεγάλη γαλάζια κοιλάδα στη ρίζα του βουνού, κένταυροι, πήγασοι και μονόκεροι ζούσαν μαζί και περνούσαν ωραία, όμως εκείνη έπρεπε να μένει και να φυλάει το βουνό της και τη μυστική του σπηλιά μέχρι να έρθουν οι αιώνες της. Με τον καιρό πράγματι τα μαγικά ζώα όλο και λιγόστευαν, ώσπου έφτασε μια μέρα που όλα χάθηκαν και μόνο ο τελευταίος μονόκερος, με το

κέρασ χτυπημένο από την αρρώστια, κατάφερε να ανέβει τη απόκρημνη πλαγιά και να φτάσει ασθμαίνοντας, την ώρα που το κέρασ έπεφτε αφήνοντας στο μέτωπο πληγή, στο βασίλειο της γυναίκας. Τότε εκείνη κατάλαβε πως έφτασαν οι αιώνες της.

Πήρε το πληγωμένο άλογο στη σπηλιά, το περιέθαλψε κι έγιναν φίλοι. Μετά άρχισε να φτιάχνει μια κούκλα, αλλά στην προσπάθειά της δεν πρόσεξε και χτύπησε το ένα της χέρι τόσο άσχημα, που έχασε ένα δάχτυλο και πλήγωσε τα υπόλοιπα σοβαρά. Περίμενε να συνέλθει από το χτύπημα κι ύστερα καβάλησε το άλογο, φόρτωσε την κούκλα και άρχισε να κατεβαίνει την πλαγιά. Κατέβαινε δίπλα στην άβυσσο, μέσα από αργυρά, θαμπά σύννεφα, παγωμένη νύχτα και μυτερούς γιγάντιους βράχους, μέχρι που έφτασε κάτω, στην έρημη γαλάζια κοιλάδα. Αφού στάθηκαν εκεί λίγο να ξεαποστάσουν, οι τρεις τους ξεκίνησαν το πρώτο ταξίδι που έγινε ποτέ προς τον κόσμο των ανθρώπων. Φτάνοντας η γυναίκα, που στο μεταξύ είχε γεράσει, έδωσε το άλογο σε έναν άνθρωπο και την κούκλα σε έναν άλλο και κρύφτηκε στα σύνορα του ανθρωπόκοσμου. Από εκεί χρειάστηκε μια φορά να επιστρέψει για να αναστήσει το άλογο που το είχαν σκοτώσει.

Όταν το άλογο σκοτώθηκε για δεύτερη φορά και η κούκλα έσπασε σε κομμάτια, η γριά, αφού

τους έδωσε και πάλι ζωή, αναγκάστηκε να τα αποσύρει. Όταν γύρισαν πάλι στο βουνό τους και ξεκουράστηκαν, τους ζήτησε να της διηγηθούν τις περιπέτειές τους.

«Ο πρώτος που με έδωσε ήθελε να με καβαλήσει αλλά φοβόταν», άρχισε το άλογο. «Τίποτε άλλο δεν σκεφτόταν ούτε ένιωθε για μένα. Θυμωμένος που δεν μπορούσε, με χάρισε σε ένα φίλο του που με τη σειρά του δεν ήθελε ούτε να με βλέπει, αλλά με χάρισε στο μικρό του γιο. Αυτός με βασάνιζε. Δεν μου έδινε νερό, μου τραβούσε την ουρά και με φόβιζε, μέχρι που αφήνιασα και τον σκότωσα. Τότε ο άνθρωπος με σκότωσε κι αυτός, ήταν η πρώτη φορά που με ανάστησες.

»Ο καινούργιος που με έδωσε ήταν έμπορος. Με τάισε καλά και με πούλησε. Ο αγοραστής ήθελε να με βάλει να τρέχω σε αγώνες και με προπονούσε σκληρά. Τότε κάποιος πλούσιος νέος του πρόσφερε πολλά λεφτά κι άλλαξα πάλι χέρια. Ο νέος έλεγε πως με αγαπούσε, αλλά με έβαλε φυλακή. Πρόσεχε συνεχώς να μην πάθω τίποτα, αλλά εκεί που με είχε κλεισμένο μελαγχόλησα και δεν έτρωγα πια. Τότε με χάρισε στην αρραβωνιαστικιά του, που ενθουσιάστηκε και με αγαπούσε τόσο πολύ, ώστε, μην μπορώντας να με βλέπει σκλαβωμένο με ελευθέρωσε. Περιπλανήθηκα πεινασμένος πολλές μέρες, ώσπου αγρίεψα κι επιτέθηκα σε ένα χωριό. Τότε οι άνθρωποι με ξανασκότωσαν, κι ήρθες πάλι εσύ».

Η γριά πρόσεξε πολλά από την ιστορία του αλόγου, αλλά κυρίως το ότι κανείς δεν βρέθηκε να συνεννοηθεί σωστά μαζί του. Μετά μίλησε η κούκλα:

«Στο πρώτο σπίτι που με έδωσες με είχαν για μπιμπελό. Η μαμά δεν άφηνε το παιδί να παίζει μαζί μου. Μια μέρα ήρθε μια άλλη κυρία, δασκάλα την έλεγαν, και τη μάλωσε γι αυτό. Η μαμά με έδωσε στη δασκάλα που με τη σειρά της με έδωσε στο παιδί, αλλά ούτε και αυτή, παρά τα λόγια της, το άφηνε να παίζει όπως ήθελε. Του έλεγε διαρκώς τι να κάνει και πώς πρέπει να παίζει και τι σημαίνει «αληθινή κούκλα» και το παιδάκι ήταν ακόμα πιο δυστυχισμένο από πριν. Μια μέρα, απελπισμένο, με χάρισε σε ένα φίλο του. Αυτός ήξερε να παίζει και περνούσαμε πολύ καλά μαζί. Ήμουν ευτυχισμένη, έφτιαχνε ιστορίες και με έβαζε μέσα, ζούσα συναρπαστικά. Αλλά μια μέρα κάλεσε ένα φίλο του να μοιραστούν το παιχνίδι κι ο φίλος του θύμωσε που δεν ήξερε να φτιάχνει ιστορίες και με έσπασε. Εκεί ήρθες εσύ».

Η γριά πρόσεξε πολλά από την ιστορία της κούκλας, κυρίως όμως το ότι βρέθηκε ένα τουλάχιστον παιδί που ήξερε τι να κάνει μαζί της. Και οι δύο ιστορίες άξιζαν τη συνέχεια. Η πρώτη γιατί δεν είχε βρεθεί ακόμα ελπίδα και η δεύτερη γιατί είχε βρεθεί.

Πήρε το άλογο και την κούκλα στη σπηλιά και, παρά το σακατεμένο της χέρι, δούλεψε σκληρά.

Έφτιαξε πολλά αντίγραφα τους κι ετοίμασε το δεύτερο ταξίδι στον κόσμο των ανθρώπων. Καβάλησε το πρώτο της άλογο, πήρε την πρώτη κούκλα, φόρτωσε τις άλλες στα άλογα και οδηγώντας το караβάνι μέσα από άγρια σύννεφα, γιγάντιους βράχους και φλογισμένη νύχτα έφτασε πάλι κάτω στη γαλάζια κοιλάδα. Από εκεί πέρασαν στον ανθρώποκοσμο και η γριά μοίρασε τα άλογα και τις κούκλες στους ανθρώπους, σε μερικούς μάλιστα έδωσε και από τα δύο. Τα άλογα θα έδιναν αναφορά στο πρώτο άλογο και οι κούκλες στην πρώτη κούκλα. Οι άνθρωποι στο μεταξύ, που ακόμα ήταν λίγοι, είχαν διαδώσει την ιστορία του ερχομού της σε διάφορες παραλλαγές, η πιο συνηθισμένη από τις οποίες μιλούσε για κάποιον «άγιο» που φέρνει δώρα.

Οι αναφορές του αλόγου και της κούκλας έμοιαζαν με του πρώτου ταξιδιού. Άλλοι έπαιζαν μαζί τους και τα πονούσαν, άλλοι δεν ήξεραν τι να τα κάνουν και τα κατέστρεφαν κι άλλοι, ενώ ήξεραν, εμποδίζονταν από γονείς ή δασκάλους. Αυτή τη φορά η γριά παρατήρησε ότι οι άνθρωποι δυσκολεύονταν με τα άλογα, παρόλο που η συμπεριφορά τους ήταν περιορισμένη και επαναλαμβανόμενη. Αντίθετα, η άψυχη κούκλα σαν να εμψυχωνόταν κάθε φορά από το σύντροφο ή το χρήστη της με μια πλούσια γκάμα συναισθημάτων χωρίς σταθερούς κανόνες, μια ατέλειωτη ποικιλία. Σε

κάθε χωριό, ομάδα, άτομο, οι κούκλες ενσάρκωναν κι άλλες αξίες, περίπλοκες, μοναδικές και καινούργιες.

Όμως η γριά είχε δώσει σε μερικούς ανθρώπους και κούκλα και άλογο. Εκεί οι αναφορές ήταν μπερδεμένες. Ο άνθρωπος μπορεί να ορμούσε άγρια καβάλα στο άλογο, αλλά να φερόταν τρυφερά και με ευγένεια στην κούκλα. Ή, να ορμούσε άγρια καβάλα στο άλογο για να απωθήσει το άλογο του άλλου και να του αρπάξει και τη δική του κούκλα. Ο συνδυασμός αλόγου και κούκλας γέννησε νέες σχέσεις. Όποιος είχε το καλύτερο άλογο άρπαζε πολλές κούκλες και γινόταν πλούσιος. Συχνά οι κάτοχοι αλόγων ένωναν τις δυνάμεις τους για να αρπάξουν από άλλους τις κούκλες τους. Έτσι ο συνδυασμός αλόγου και κούκλας κατέληγε συχνά σ' αυτή τη σφαγή και αρπαγή, που οι άνθρωποι ονόμαζαν «πόλεμο». Το αποτέλεσμα ήταν μια τάξη πλούσιων ανθρώπων με όλων των ειδών τις κούκλες, που γίνονταν ακόμα πιο πλούσιοι υποσχόμενοι κούκλες στους νικημένους και φτωχότερους που τις είχαν ανάγκη. Γιατί πια οι άνθρωποι δεν μπορούσαν να ζήσουν χωρίς κούκλες. Πάνω σ' αυτό μάλιστα, το άλογο στην αναφορά του είπε: «Μια μέρα το αφεντικό μου ρώτησε 'γιατί πρέπει σώνει και καλά να πολεμάω για να αρπάξω τις κούκλες των άλλων;' Και άρχισε να φτιάχνει ο ίδιος μια κούκλα».

Η γριά έμεινε με ανοιχτό το στόμα.

«Τι είπες;»

«Λέω, άρχισε να φτιάχνει ο ίδιος κούκλα».

«...Και;»

«Και, αυτό. Έφτιαξε την κούκλα, δεν ήταν πολύ καλή αλλά πάντως ήταν κούκλα. Έπαιξε για λίγο, μετά όμως την ξέχασε και πήγε στον πόλεμο για τις κούκλες των άλλων».

Όμως εκτός από τον πόλεμο υπήρχε κι ένα άλλο είδος συνδυασμού, ωραίο και παράξενο. Το άλογο και η κούκλα μαζί έφτιαχναν νέο σύνολο, όπου αλογίσια χαρακτηριστικά περνούσαν στην κούκλα και εξευγενίζονταν. Πιο εντοπωσιακή από αυτές τις ενώσεις ήταν μια που οι άνθρωποι ονόμαζαν «έρωτα».

Η γριά κατάλαβε ότι ο συνδυασμός κούκλας και αλόγου χρειαζόταν ένωση πιο μόνιμη, να μην είναι δυο χωριστά κομμάτια. Πήρε λοιπόν πάλι το αγαπημένο άλογο και την αγαπημένη κούκλα και ξαναγύρισαν οι τρεις τους στο βασίλειο του βουνού και τη σπηλιά τους. Εκεί η γριά έφτιαξε καινούργια άλογα και καινούργιες κούκλες, τα κατέβασε με τον ίδιο τρόπο στη γαλάζια κοιλάδα και τα μεταμόρφωσε όλα, άλογα και κούκλες, σε ανθρώπους. Τους σκόρπισε ανάμεσα στους άλλους ανθρώπους κι έτσι άρχισαν να διασταυρώνονται. Σύντομα όλοι οι άνθρωποι είχαν κουκλίσια κι αλογίσια αίματα, ανακατεμένα.

Προέκυψε το χάος. Οι συνδυασμοί ήταν άπειροι, απρόβλεπτο τι θα επικρατούσε και για πόσο. Επί πλέον η γριά, που τώρα ξεθάρρεψε και μπήκε κι αυτή στον ανθρωπόκοσμο, πρόσεξε ότι, όπως όλοι ήταν ανακατεμένοι, κουκλοάλογα και αλογοκούκλες, καθένας εκδήλωνε τη φύση που τον βοηθούσε το περιβάλλον να εκδηλώσει. Δηλαδή είχε τεράστια σημασία όχι μόνο τι ήταν ο ίδιος αλλά και τι ήταν ο διπλανός του και ποτέ δεν ήξερες οι επαφές και οι επιδράσεις πού θα οδηγούσαν. Η κούκλα, δηλαδή ο κουκλοάνθρωπος, συναντούσε κουκλοάνθρωπο κι έφευγε, από ζήλια κι ανταγωνισμό, ή, αντίθετα, συναντούσε κουκλοάνθρωπο και γίνονταν κι οι δυο ευτυχισμένοι. Κούκλα έβρισκε άλογο και καταστρεφόταν από την ορμή του, ή ενώνονταν οι δυο τους και γεννούσαν καινούργιο αλογοκουκλάνθρωπο, ωραίο, έξυπνο και δυνατό. Και οι διαφορές αυτές υπήρχαν όχι μόνο ανάμεσα στα άτομα αλλά και ανάμεσα στις κοινωνίες, τις φυλές και τις εποχές. Ήταν αδύνατο να προβλέψεις πού θα οδηγούσε κάθε συνάντηση.

Η γριά ήταν έτοιμη να τα παρατήσει, όταν πρόσεξε κάποιους σπάνιους συνδυασμούς. Τους εντόπισε παρατηρώντας πρώτα την αρνητική απομίμησή τους: είδε δηλαδή ανθρώπους που έδιναν όψη κούκλας στο άλογο, για να το κάνουν να περάσει για κούκλα. Αυτούς οι άλλοι άνθρωποι τους έλεγαν καλλιτέχνες, αλλά η γριά τους βρήκε

απατεώνες. Όμως ψάχνοντας βρήκε ανάμεσά τους κάποιους που δεν προσπαθούσαν να κρύψουν τα αλογίσια χαρακτηριστικά, αλλά να τα ανακατέψουν φανερά με της κούκλας. Και πράγματι είδε μια φορά μια κούκλα φτιαγμένη από άνθρωπο που ήταν ζωντανή και που είχε γνωρίσματα αλόγου, κούκλας, αλλά και του δημιουργού της μαζί. «Αυτός ο άνθρωπος», σκέφτηκε, «είναι αληθινός καλλιτέχνης».

Άλλη σπάνια κατηγορία ήταν αυτοί που μπορούσαν να εντοπίζουν στους άλλους τα κατάλληλα αλογίσια και κουκλίσια και να τα συνδυάζουν μεταξύ τους με καλό αποτέλεσμα. Αυτούς οι άνθρωποι τους κατέτασσαν στους γνωστούς μας «δάσκαλους», αλλά σε αντίθεση με εκείνους, αυτοί ήταν αληθινοί δάσκαλοι.

Τέλος υπήρχαν κι αυτοί που επεξεργάζονταν κουκλίσια και αλογίσια στοιχεία, με αρκετή φύρα κι από τα δύο, κι ό,τι απέμενε το ένωναν κι έδιναν ένα γερό, αν και πολύ μικρό, κομμάτι γνώσης. Αυτούς τους έλεγαν επιστήμονες.

Αλλά εκεί που η γριά έμεινε μαγεμένη ήταν σε μια ξεχωριστή περίπτωση όπου τίποτα από τα παραπάνω δεν ήταν φανερό και τίποτα δεν μπορούσε να ειπωθεί με λέξεις, μα η ένωση των αλογοκουκλανθρώπων έδινε μια αρμονία εντελώς ξεχωριστή. Ένα καινούργιο σύνολο θεσπέσιο, που άκουσε πως οι άνθρωποι το ονόμαζαν αγάπη. Η γριά τότε

σκέφτηκε πως άξιζαν τον κόπο τα ταξίδια της και είπε να κάνει ακόμα μια προσπάθεια.

Αναζήτησε το δικό της άλογο και τη δική της κούκλα, αλλά αυτή τη φορά δεν τα βρήκε. Είχαν χαθεί ή αναμιχθεί με τη θέλησή τους ή λησμονήσκει, πάντως δεν τα βρήκε. Ανέβηκε τότε μόνη στο βουνό, πήγε στη σπηλιά της, κοίταξε το σακατεμένο χέρι της και πήρε τη μεγάλη απόφαση. Έσπασε σε κομμάτια τον εαυτό της και τους έδωσε διάφορες μορφές, για να κατέβει ως άνθρωπος ανάμεσα στους ανθρώπους. Οι άνθρωποι μάλιστα φαίνεται το ένιωσαν γιατί οι μύθοι για κάποια «ενανθρώπιση» επαναλήφθηκαν από τότε σε πολλές εποχές και με διάφορους τρόπους.

Πριν ξεκινήσουν, τα κομμάτια συγκεντρώθηκαν στη γαλάζια κοιλάδα. Εκεί η γριά ένιωσε την ψυχή των κενταύρων, των φτερωτών αλόγων και των μονόκερων που στοίχειωναν ακόμα την ερημιά πριν από το πέρασμα στον ανθρωπόκοσμο και θυμήθηκε τη μακρινή μέρα που το άλογό της ανέβηκε το βουνό ασθμαίνοντας και πληγωμένο, ο τελευταίος μονόκερος από τη χώρα των παραμυθιών, κι απόθεσε στα πόδια της το στερνό τεκμήριο του ονείρου και στα χέρια της τη ζωή του.

Από τότε, αλλάζοντας συνέχεια όψεις, η γριά κατευθύνει τους ανθρώπους. Όσους μπορεί βέβαια, γιατί πού να προλάβει τόσοι που είναι. Ταυτόχρονα ψάχνει τη δική της κούκλα, την πρώτη που έφτιαξε πληγώνοντας το χέρι της και χάρισε στους

ανθρώπους και το δικό της άλογο, που ήρθε να τη συναντήσει άρρωστο, σώζοντας τη μνήμη των παραμυθιών. Αν λοιπόν συναντάτε ανθρώπους πολύ δυνατούς, από τη γνώση ή από τον πόθο της αναζήτησης, να υποψιάζεστε μεταμορφώσεις της γριάς.

Η καθηγήτρια έσβησε τα κεριά και τα έβαλε πάλι στην τσάντα της. Μετά φόρεσε ξανά το δεξί γάντι (που είχε στο μεταξύ βγάλει για να γράψει στο Βιβλίο Ύλης) και είπε: «Χρόνια Πολλά, παιδιά, και Καλά Χριστούγεννα». Τότε η Χρυσούλα πέρασε σίφουνας μπροστά της. «Η γαλάζια κοιλάδα» είπε ειρωνικά, πετώντας στην έδρα ένα τσαλακωμένο χαρτί και στον Μοϊκανό τη φράση: «Δεν έχω τίποτα τώρα, τα λέμε, θα σε πάρω».

Η Φιόνα – Κωνσταντίνα φώναξε: «Εγώ είμαι η κούκλα, ρε! Εσείς είστε τα άλογα!» κι ο Άντι είχε φτάσει ήδη στη σκάλα την ώρα που της απαντούσε δυνατά, δείχνοντας όμως κοροϊδευτικά τη Χρυσούλα: «Υπάρχει και η τρίτη κατηγορία!». Τότε η καθηγήτρια ξετσαλάκωσε το χαρτί και διάβασε: «ΠΩΣ ΤΟΛΜΑΣ, ΠΥΡΟΒΟΛΙΜΕΝΗ;»

Έμεινε λίγο σκεφτική, μετά το πέταξε στο καλάθι. Να μην ξεχνούσε να ευχηθεί στους συναδέλφους. Κάτω στην αυλή ο Αγιοβασίλης και τα λαμπιόνια ήταν ήδη σβηστά. Η Χρυσούλα απομακρυνόταν στη βροχή με την τεράστια τσάντα στην πλάτη.

«Πυροβολημένη», σκέφτηκε δυο τρεις φορές, με οργή που ξεθύμαινε όσο βάδιζε. Η βρεγμένη λεωφόρος ήταν βουτηγμένη στα φώτα, οι βιτρίνες αναβόσβηναν ζαλιστικά. Στις παρόδους τα φτωχομάγαζα πουλούσαν παιχνιδάκια και στολίδια. Οι κινέζοι μικροέμποροι διακοσμούσαν τη Δύση, μαζί και την Ελλάδα, λίγα χρόνια πριν γίνουν η υπερδύναμη που θα εγκαινίαζε επίσημα τη νέα μεγάλη περίοδο Ψυχρού Πολέμου της παγκόσμιας Ιστορίας. Υπνωτισμένη η Χρυσούλα μπήκε σ ένα μαγαζί κι αγόρασε έναν Άγιο Βασίλη και φωτάκια για το σπίτι. Δεν ήθελε πια μαύρη, να πάει να γαμηθεί ο Μοϊκανός.

Γαλάζια κοιλάδα, σκεφτόταν και το πεζοδρόμιο γινόταν μαγικό ποτάμι. *Γαλάζια κοιλάδα* και στο σπίτι. Η μητέρα της έλειπε, καλύτερα γιατί αν ήταν εκεί θα τριγυρνούσαν μαζί και οι δύο προκομμένοι, ειδικά ο πρώτος ήταν απολύτως ανεπιθύμητος. Το αδερφάκι έβλεπε τηλεόραση, με ακουστικά. Η Χρυσούλα έβαλε να ακούσει μουσική, επίσης με ακουστικά.

Το πρωί η γαλάζια κοιλάδα είχε εξατμιστεί από το νου της και στη θέση της βρισκόταν η κοροϊδευτική φράση του Άντι. «Υπάρχει και η τρίτη κατηγορία». Σαν σούπα που έπρεπε να την πιεις για να φανεί το μεδούλι, φώτα, βρεγμένοι δρόμοι και κοιλάδα του παραμυθιού ρουφήχτηκαν κι έμεινε αυτό. *Η Τρίτη Κατηγορία*. Η γριά που καθοδηγούσε τις άλλες δύο κατηγορίες, δηλαδή τις κούκλες και τα άλογα.

Κοίταξε τον εαυτό της στον καθρέφτη. Στο κάτω κάτω ήταν δεκαεννιά χρονών. Δεν τους έλεγαν στο σχολείο ότι από τα δεκαοχτώ είναι ενήλικοι; Μάλιστα έδιωχναν τους γονείς που ζητούσαν χαρτιά για τα παιδιά τους! «Είναι ενήλικος, λυπάμαι, πρέπει να υπογράψει ο ίδιος σύμφωνα με το νόμο, δεν μπορείτε εσείς!» Οι γονείς έφευγαν άπρακτοι και κατάπληκτοι, ποτέ δεν τους είχε περάσει από το μυαλό ότι το παιδί τους ήταν ενήλικο.

Φόρεσε καθαρό τζιν και μπλούζα, έβγαλε τα σκουλαρίκια του πέρσινγκ, το σκέπασε με λίγο μέικ απ, χτενίστηκε. Ήταν ενήλικη, μπορούσε να πάει αυτή αντί για τη μητέρα στο σχολείο του μικρού.

Η δασκάλα τής μίλησε στον πληθυντικό. «Ναι, ναι, θα τον προσέχουμε, ευχαριστώ πολύ». Στο σπίτι το αδερφάκι την κοίταζε σαν να μην την είχε ξαναδεί. Όχι τη μαμά, που ήρθε ζαβλακωμένη από το μαγαζί του γκόμενου, εκείνη, τη Χρυσούλα κοίταζε. Του έκλεισε το μάτι. «Υπάρχει και η Τρίτη Κατηγορία», του είπε, αλλά ο μικρός το εξέλαβε ως κάτι ποδοσφαιρικό.

Δυο μέρες μετά πρότεινε στον πατριό να πηγαίνει εκείνη τα πρωινά στο μαγαζί (ψιλικατζίδικο) και να το κρατάει μόνη της. Εκείνος μπορούσε να πιάσει αλλού δουλειά. Να της έδινε όμως ένα μικρό μισθό, ό,τι μπορούσε. «Εσύ;» κορόιδεψε στην αρχή εκείνος. «Τι θα καταφέρεις εσύ; Μόνη σου; Και το βράδυ σχολείο;» Και την κοίταξε με νόημα από πάνω ως κάτω.

Μια εβδομάδα μετά πήρε τηλέφωνο μια υπηρεσία για κακοποιημένες γυναίκες και μίλησε για τη μητέρα της. Πήγε και στην αστυνομία. Τον μαζέψανε πάλι –τον πρώτο. *Άλλωστε και γι' αυτόν καλύτερα θα είναι στο ψυχιατρείο.*

Ένα χρόνο μετά τελείωσε το σχολείο και έπιασε και δεύτερη δουλειά τα βράδια, καθαρίστρια στα *Γκούντις*.

Δυο χρόνια μετά γράφτηκε στην *Μπιούτι εντ Σικ*, το καλύτερο Κέντρο Ελευθέρων Σπουδών για μοντελίστ στην Αθήνα. Είχε μαζέψει αρκετά για τα πρώτα δίδακτρα.

Τέσσερα χρόνια μετά έπιασε δουλειά ως σχεδιάστρια σε εταιρία παραγωγής ρούχων, γνωστή πολυεθνική φίρμα που βοηθούσε νέους με προβλήματα. Τον επόμενο χρόνο, στα πλαίσια παρόμοιας πολιτικής και με άριστες συστάσεις από την εταιρία, πήρε υποτροφία για την Ιταλία. Εκεί ξαναείδε τη *γαλάζια κοιλάδα* και σε πρώτο πλάνο τους παραμυθένιους κατοίκους της, αλλά δικής της τώρα έμπνευσης και, κυριολεκτικά, κοπής. Έπιασε πρώτα το μολύβι για το αρχικό σχέδιο. Μετά ο υπολογιστής, η επεξεργασία. Οι λεπτομέρειες εντοπισμένες από πριν, με το αχόρταγο βλέμμα της, στις γειτονιές, σε πίνακες, βιβλία, βιντεοκλίπ. Σχεδίασε φορέματα, τσάντες, κοσμήματα. Η φήμη της, σε συνδυασμό και με το ξεχωριστό της περίπτωσης, έφτασε στην άλλη όχθη του Ατλαντικού. «Χρυσή Κορρέ; Να την καλέσουμε εδώ», είπαν οι τραπεζίτες.

Δέκα χρόνια μετά από τη βραδιά εκείνη στο σχολείο, που άκουσε το *Η κούκλα και το άλογο* από τη μισητή φιλόλογο, άνοιξε την πρώτη της μπουτίκ στη Νέα Υόρκη κι άρχισε να ασχολείται συστηματικά με τη σωτηρία και προστασία κακοποιημένων παιδιών. Χωρίς νερό στο κρασί της, πράγμα που έκανε μερικούς τραπεζίτες να μετανιώσουν που την κάλεσαν.

Δεκαπέντε χρόνια μετά πήρε ως μάνατζερ, με προοπτική συνεταιίρου, στη φίρμα της τον αδερφό της.

Είκοσι χρόνια και μια μέρα μετά έδινε πάρτι πολυτελείας, παραμονή Χριστουγέννων, στο *Τσάπλιν κλαμπ* του Μαγχάταν.

Στο δωμάτιό της στο ξενοδοχείο η γριά κυρία έβγαλε το παλτό της και τα γάντια της και άπλωσε στο κρεβάτι τα σχέδια από τα δυο φορέματα που είχε παραγγείλει για την εγγονή της φίλης της. Δώρα και τα δύο της Χρυσής Κορρέ. Ούτε να ακούσει για πληρωμή. *Αλλά και δώρα από τη Σοφούλα προς εμένα*, σκέφτηκε, εννοώντας τη νεαρή για την οποία προορίζονταν οι τουαλέτες. Όντως, το πράγμα έμοιαζε αντίστροφο. Δεν ήταν η γριά κυρία που έκανε το δώρο, αλλά η εγγονή της φίλης της που έκανε το δώρο στη γριά κυρία. Γιατί τι άλλο από δώρο, μοναδικό και πανάκριβο, ήταν αυτή η συνάντηση απόψε;

Δεν θυμόταν φυσικά τίποτα. Ή σχεδόν. Για την ακρίβεια θυμόταν πρώτον ότι κάποτε είχε μια τέτοια μαθήτρια και δεύτερον ότι για πολλά χρόνια διασκέδαζε την πλήξη της στα θλιβερά σχολεία φτιάχνοντας για τα παιδιά ιστορίες και παραμύθια. Τίποτα ευκολότερο από το να φτιάξεις παραμύθι, όποια αρλούμπα και να βάλεις μέσα λειτουργεί ως «σύμβολο». Φτιάχνεις ατμόσφαιρα με κεριά, δανείζεσαι ιδέες από διάφορα που έχεις διαβάσει ή δει και μετά προσαρμόζεις τις λεπτομέρειες στην περίπτωση. Αυτό είναι και όλο το μυστικό. Να χώνεις πράγματα που αφορούν τους ακροατές. Και άσχετα να σου φαίνονται, στα παραμύθια όλα κολλάνε. Μετά σου λένε και οι ακροατές διάφορα, εσύ συμφωνείς, να το, έγινε.

Τα θυμόταν λοιπόν αυτά. Παραπέρα όμως, πού να φανταστεί; Πρώτον, από μοντελίστ δεν είχε ιδέα, ποτέ δεν ασχολήθηκε. Πολύ αόριστα είχε ακούσει το όνομα *Χρυσή Κορρέ*, αν δεν της μιλούσε η Σοφούλα ούτε τι είναι καλά καλά η Κορρέ δεν θα ήξερε. Δεύτερον και σπουδαιότερο, και να ήξερε ότι η Χρυσή Κορρέ, η διάσημη σχεδιάστρια μόδας, ήταν η παλιά της εκείνη μαθήτρια, δεν θα μπορούσε ποτέ να διανοηθεί πως κάποτε είπε ένα παραμύθι σε όλη την τάξη –και τι τάξη! Ένας κι ένας θα ήταν!- βάζοντας μέσα ένα τέτοιο παράδειγμα. Πώς να τολμούσε, γίνονται αυτά; Δεν γίνονται.

Κι όμως, το είχε κάνει! Και μάλιστα, φαίνεται, πολύ άνετα, αφού το είχε ξεχάσει κιόλας! Η σχεδιά-

στρια της τα είπε όλα. Στο τέλος τη χαιρέτησε φιλώντας της το χέρι. Έτσι απλά, *το χέρι*.

Έξω οι ουρανοξύστες έλαμπαν ασημένιοι στη γαλάζια νύχτα. Η τηλεόραση έδειχνε τον Ινδό πρέσβη που ευχόταν «Καλά Χριστούγεννα». Όλες οι πυρηνικές δυνάμεις, Ινδία, Πακιστάν, Ιράν, Κίνα, Κορέα, ακόμα και Τουρκία, εύχονταν *Καλά Χριστούγεννα στην Αμερική και σε όλο τον κόσμο*. Η μάχη για κούκλες και άλογα είχε μετακομίσει οριστικά στην Ανατολή. Η γριά κυρία ήταν βέβαια πολύ γριά πια για να νοιάζεται για τον εαυτό της, σκεφτόταν όμως τους νεότερους, τουλάχιστον ορισμένους.

Στην επόμενη είδηση, για το πάρτι της Χρυσής Κορρέ στο *Τσάπλιν κλαμπ*, διέκρινε στη φωνή του σχολιαστή την ειρωνεία. Να το και το σκατό από την Ελλάδα, την επαρχία της επαρχίας –της Ευρώπης δηλαδή, της παραγκωνισμένης πια στο περιθώριο - που μας χώνεται στη μύτη και δεν αφήνει τα χημικά μας ήσυχα. Δεν τα είπε βέβαια έτσι, αλλά οι υπαινιγμοί ήταν φανεροί. Η γριά χαμογέλασε στην Χρυσή Κορρέ της οθόνης και πλησίασε το παράθυρο. Ακούμπησε στο τζάμι τα χέρια της, δυο πολύ όμορφα, καλοφτιαγμένα, νεανικά σχεδόν ακόμη χέρια, και σχημάτισε ανοίγματα στην πάχνη για να δει το φως των Χριστουγέννων.

Λίγο πριν, στο καμαρίνι του *Τσάπλιν κλαμπ*, η Χρυσή Κορρέ, εξουθενωμένη από την ευτυχία της αποψινής βραδιάς, την ευτυχία του να λες *ευχαρι-*

στό, χαλάρωνε με τα πυροτεχνήματα στην οθόνη. Έπειτα άρχισε να βγάζει από πάνω της τα περιττά, ξεκινώντας από το ειδικά φτιαγμένο σκαλιστό ολόχρυσο κόσμημα, κάτι ανάμεσα σε βραχιόλι, μεγάλο δαχτυλίδι και γάντι, που σε εξαιρετικές περιπτώσεις σκέπαζε το, πασίγνωστο άλλωστε, αριστερό της χέρι. Αυτό που είχε μόνο δύο δάχτυλα, αντίχειρα και δείκτη, από την τρομερή εκείνη νύχτα, πριν τριάντα χρόνια, που ο πατέρας της, βυθισμένος στη μανία της τρέλας του και τις άγριες παραισθήσεις ουσιών, όρμησε, με την αποφασιστικότητα ζώου που αμύνεται ενάντια σε τέρας, κρατώντας το μεγάλο, τροχισμένο μαχαίρι.